

MANİSA İLİNDEKİ TARIMSAL İLAÇ BAYİLERİNİN BAĞCILIK ALANINDAKİ FAALİYETLERİ VE GIDA GÜVENLİĞİ KONUSUNDAKİ YAKLAŞIMLARI

Selçuk KARABAT¹ Ela ATIŞ²

Özet

Bu çalışma kapsamında Manisa ilinde faaliyette bulunan zirai ilaç bayileri ile ankete dayalı bir araştırma yürütülmüştür. Zirai ilaç bayilerinin demografik ve sosyo-ekonomik yapıları ortaya konulmuş bağıcılığa ilişkin faaliyetleri ve gıda güvenliği konusundaki yaklaşımları irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tarımsal İlaç Bayii, Bağcılık, Gıda Güvenliği

ACTIVITIES OF VITICULTURE AND APPROACHES OF FOOD SAFETY OF PESTICIDE RETAILERS IN MANISA

Abstract

In this study was carried out survey based on pesticide retailers in Manisa. Demographic and socio-economic characteristics with activities of viticulture and approaches of food safety of pesticide retailers were determined.

Key Words: Pesticide Retailers, Viticulture, Food Safety

1. Giriş

Manisa ili tarımsal alt yapısı ve üretim potansiyeli ile Türkiye'nin önde gelen illerindedir. Manisa'da pamuk, mısır, tütün, domates, hububat ve üzüm olmak üzere birçok tarımsal ürün üretilmektedir. Bunların içerisinde Türkiye ve Manisa için en önemlisi çekirdeksiz kuru üzümdür. 2007 yılı verilerine göre Manisa ilinde 799.748 ton kurutmalık, 275.452 ton sofralık ve 4.840 ton şaraplık üzüm üretilmiştir (Anonim 2007). Türkiye Çekirdeksiz kuru üzüm üretimi ise 250 bin ton olup, bunun % 80 gibi büyük çoğunluğu Manisa ilinde üretilen üzümlerden sağlanmaktadır. Üretilen bu üzümlerin

¹ Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü PK. 12, 45040 MANİSA, Tel: 0 236 211 10 71, Faks: 0 236 211 10 72, e-mail:skarabat@manisabagcilik@gov.tr

² Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Bornova-İZMİR, Tel: 0 232 388 18 62, Faks: 0 232 388 18 62, e-mail: ela.atis@ege.edu.tr

çok azı iç tüketimde kullanılmakta, yıllık 200–225 bin ton kadar bölümü ihraç edilmekte ve ülkemize yıllara göre değişmekle beraber 200–250 milyon dolar ihracat geliri sağlamaktadır (Anonim 2006).

Bu ölçüde büyük bir tarımsal üretimin olduğu Manisa ilinde üreticilerin, faaliyet gösterdikleri üretim dalları ile ilgili kültürel uygulamalara ilişkin bilgilendirilmenin yanı sıra hastalık ve zararlılarla etkin bir zirai mücadeleye ilişkin bilgilendirilmeye de ihtiyaçları vardır. Bu konuda resmi yayım teşkilatının yanı sıra araştırma enstitüleri, TARİŞ, Tarım Kredi Kooperatifleri ve zirai ilaç bayileri etkili rol oynamaktadır. Bu görevi yürüten kurum ve kuruluşlara üzerinde hassasiyetle durulması gereken çevre ve gıda güvenliği konularında önemli görevler düşmektedir.

Bilindiği gibi çevre ve gıda güvenliği son yıllarda tarımsal üretimde önem arz etmeye başlayan konuların başında gelmektedirler. Gıda güvenliğini sağlayan en önemli unsurlardan birisi de tarımsal üretimde kullanılan pestisitlerin etkili maddeleri, kullanım miktarları ve kullanım zamanlarıdır. Ülkemizde bağıcılıkta özellikle Manisa ve ilçelerinde yoğun pestisit kullanımı vardır. Kullanılan bu tarım ilaçlarının neler olacağı ve ne zaman ne şekilde kullanılacağı konusunda en önemli yönlendiriciler zirai ilaç bayileri olmaktadır. Bu nedenle onların çevre ve gıda güvenliği konularındaki görüşleri oldukça önem taşımaktadır.

Manisa ilinde Sultani Çekirdeksiz üzüm üretimi esnasında hastalık ve zararlılarla mücadele amacıyla yoğun olarak tarım ilacı ve gübre kullanılmaktadır. Kullanılan bu ürünler üreticilere daha çok bölgede faaliyet gösteren zirai ilaç bayileri aracılığı ile ulaşmaktadır. Üreticilere tavsiye edilen ilaç ve gübrelere, marka, etkili madde, dozları çoğunlukla zirai ilaç bayilerinin danışmanlığında veya kontrolünde belirlenmektedir.

Bu çalışma, Manisa ilinde faaliyet gösteren zirai ilaç bayilerinin;

1. Genel bir yapısını ortaya koymak,
2. Bağıcılara verdikleri hizmetleri irdelemek.
3. Yeni bilgilere ulaşma yollarını ortaya koymak,
4. Bağıcılıkta tarım ilacı kullanımı ve gıda güvenliği konularında görüşlerini, tutum ve davranışlarını inceleme amaçlarını taşımaktadır.

2. Materyal ve Metot

Bu çalışmanın ana materyalini Manisa ilinde yoğun olarak bağıcılık yapılan Merkez, Alaşehir, Salihli, Saruhanlı, Sarıgöl ve Turgutlu ilçelerinde faaliyet gösteren zirai ilaç bayileri ile yüz yüze yapılan anketlerle elde edilen veriler oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra Manisa İl Tarım Müdürlüğü Bitki Koruma Şube Müdürlüğü kaynaklarından yararlanılmıştır. Ayrıca benzer konularda yapılan yurt içi ve yurt dışı yayınlar araştırmada ikincil kaynak olarak kullanılmıştır.

Araştırmada Manisa ili bağ alanlarının %85'den fazlasına sahip 6 ilçe gayeli örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Seçilen ilçeler Merkez, Alaşehir, Salihli, Sarıgöl, Saruhanlı ve Turgutludur. Daha sonra Manisa İl Tarım Müdürlüğünden temin edilen zirai ilaç bayilerine ait listelerden tesadüfi olarak seçilen 35 bayiye, düzenlenen anket uygulanmıştır.

Verilerin istatistikî değerlendirmelerinde basit ortalamalar, yüzdeler, indeksler ve tablolardan yararlanılmıştır.

3. Manisa İlindeki Zirai İlaç Bayilerinin Genel Durumu

Manisa İl Tarım Müdürlüğünden alınan verilere göre 2005 yılı içerisinde Manisa ili sınırlarındaki 16 ilçede toplam 229 adet zirai ilaç bayii faaliyet göstermekte olup bu sayı TARIŞ, Ziraat Odaları ve Tarım Kredi Kooperatifleri ile birlikte 300'ü bulmaktadır. Çizelge 1'de görüldüğü gibi en fazla zirai ilaç bayi 35 adetle Akhisar ilçesinde olup, bunu 34 bayi ile Alaşehir ve 32 bayi ile Salihli ilçeleri izlemektedir. En az zirai ilaç bayi ise 2'şer adetle Demirci ve Köprübaşı ilçelerinde faaliyet göstermektedir.

Çizelge 1. Bayilerinin İlçelere Göre Dağılımı

İLÇE ADI	BAYİ SAYISI	%
Ahmetli	7	3,06
Akhisar	35	15,28
Alaşehir	34	14,85
Demirci	2	0,87
Gölmarmara	8	3,49
Gördes	3	1,31
Kırkağaç	10	4,37
Köprübaşı	2	0,87
Kula	5	2,18
Merkez	28	12,23
Salihli	32	13,97
Sarıgöl	18	7,86
Saruhanlı	20	8,73
Selendi	3	1,31
Soma	4	1,75
Turgutlu	18	7,86
TOPLAM	229	100,00

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü Kayıtları, Manisa

Manisa ilinde ilk zirai ilaç bayi ruhsatı 1960 yılında verilmiş olup bu süreç günümüze kadar devam etmiştir. Her yıl yeni bayiler listeye eklenmektedir. Manisa ilinde faaliyet gösteren zirai ilaç bayilerinin büyük çoğunluğu (%60,26) ziraat fakültesi mezunudur, bunları %20,52'lik oranla tarım meslek lisesi mezunu ziraat teknisyenleri takip etmektedir. Bunların dışında önemli sayıda ilkokul (%7,86) ve lise (%6,55) mezunu bayii mevcuttur. Ayrıca az sayıda da olsa kimya mühendisi, endüstri mühendisi ve eczacı da zirai ilaç bayisi olarak meslek hayatlarını sürdürmektedirler. Manisa ilindeki zirai ilaç bayilerinin cinsiyet durumları incelendiğinde, bayilerinin %91,70'i erkek %8,30'unun kadın olduğu görülmektedir.

4. İncelenen Bayilerin Genel Özellikleri

4.1. Bayilerin Demografik Özellikleri

Çizelge 2'de de görüldüğü gibi Manisa ilinde faaliyet gösteren zirai ilaç bayilerinden yapmış olduğumuz ankete dâhil olan 35 bayinin %22,90'ı Alaşehir, %20'şerle 7'şer bayi Salihli ve Sarıgöl'den, %17,10'u Merkez, %14,30'u Saruhanlı ve %5,70'i Turgutlu ilçelerindedir.

Çizelge 2. Anket Yapılan Bayilerin İlçelere Göre Dağılımı

İlçe	Sayı	(%)
Alaşehir	8	22,90
Merkez	6	17,10
Saruhanlı	5	14,30
Salihli	7	20,00
Sarıgöl	7	20,00
Turgutlu	2	5,70
Toplam	35	100,00

Anket çalışmasına dâhil olan ilçelerdeki bayilerin yaşları ve bayilik tecrübeleri incelendiğinde ortalama bayii yaşı yaklaşık 42 iken ortalama bayilik tecrübesi yaklaşık 11 yıl olarak belirlenmiştir.

Anket çalışması yürütülen ilçelerde görüşülen 35 bayiden 23'ü Ziraat Fakültesi mezunu olup diğerleri tarım meslek lisesi, lise, ortaokul, ilkokul ve başka dallara ait fakülte mezunlarıdır.

Ziraat Fakültesi mezunu olan bayilerin mezun oldukları bölümlerine göre sınıflandırıp değerlendirdiğimizde, görüşülen 23 zirai ilaç bayisinden 7'sinin bitki koruma bölümü mezunu olduğu, bunu 6 kişiyle tarla bitkileri bölümü mezunlarının takip ettiği görülmektedir.

4.2. Bayilerin Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Yapılan anket çalışmasında zirai ilaç bayilerinin sosyo-ekonomik yapısını belirlemeye yönelik de bir takım sorular sorulmuştur. Bu sorularla bayilerin tarımsal üretimde bulunup bulunmadıkları, bulunuyorlarsa hangi ürünleri ürettikleri, mevcut müşteri yapılarının nasıl olduğu ve ne sayıda olduğu ortaya konulmuştur.

Zirai ilaç bayilerine fiilen tarımsal faaliyetlerde bulunup bulunmadıkları konusunda sorulan soruya bayilerin 26'sı (%74,30) evet yanıtı verirken 9'u (%25,70) hayır yanıtı vermişlerdir. İlçeler bazında incelendiğinde Alaşehir, Sarıgöl ve Turgutlu ilçelerinde bayilerin tamamı tarımsal faaliyette fiilen bulduklarını belirtirken; Salihlide %85,71'i, Saruhanlı'da %40,00'ı, Merkez'de %16,67'si evet yanıtı vermişlerdir. Bu durum Manisa ilindeki zirai ilaç bayilerinin fiilen pratiğin içinde olduklarının ve tarımla ilgili sorunları bizzat yaşadıklarının bir göstergesidir. Zirai ilaç bayilerini üretiminde buldukları ürünler bazında incelediğimizde, fiilen tarımsal üretimde bulunan 26 bayinin 17'si (%65,38) sadece bağıcılıkla uğraşmaktadır, bunu bağ-pamuk-mısır-buğday ürün grubu %15,38'le izlemektedir.

Çizelge 3. Bayilerin Müşteri Sayıları Yönüyle Değerlendirilmesi

MÜŞTERİ SAYISI	İLÇE						TOPLAM	
	1	2	3	4	5	6	Sayı	%
0-100	1	1	1	2	-	-	5	14,29
101-200	-	1	2	1	1	-	5	14,29
201-300	2	2	1	2	1	-	8	22,86
301-400	1	-	-	2	3	1	7	20,00
401-500	3	2	-	-	1	1	7	20,00
501-1000	1	-	1	-	-	-	2	5,71
>1000	-	-	-	-	1	-	1	2,86
TOPLAM	8	6	5	7	7	2	35	100,00

1.Alaşehir 2. Merkez 3. Saruhanlı 4.Salihli 5.Sarıgöl 6.Turgutlu

Ankete katılan zirai ilaç bayilerinin mevcut müşteri potansiyeline baktığımızda (Çizelge 3) 200-500 sayıları arasında bir yığılmanın olduğunu, 500'ün üzerinde ve 100'ün altında müşterisi bulunan bayi sayısının daha düşük oranlarda olduğunu kolayca söyleyebiliriz. Bu da Manisa ilindeki zirai ilaç bayilerinin orta büyüklükte birer ticari işletme olduğuna işaret etmektedir.

4.3. Bayilerin Yeni Bilgilere Ulaşma Durumları

Manisa ilinde faaliyet gösteren zirai ilaç bayilerinin yeni bilgilere ulaşma yollarını araştırmaya yönelik sorularla, bayilerin internet, tarım teşkilatı, ilaç firmaları, ulusal ve uluslar arası fuarlar, dergi ve gazete gibi yayın organları ile üniversitelerden ne ölçüde yararlandıkları belirlenmeye çalışılmıştır.

Çizelge 4'de görüldüğü gibi bayilerin büyük çoğunluğu internetten çok az yararlandıklarını söylemişlerdir. % 17,14'lük bir kısmı ise internetten bir bilgi kaynağı olarak gerektiği kadar yararlandığını belirtmiştir. Yine tarım teşkilatından da bayilerin büyük çoğunluğu çok düşük oranlarda yararlandıklarını, daha çok ilaç pazarlayan firmalardan yeni bilgileri elde ettiklerini söylemişlerdir. Bu yeni bilgilerin zirai ilaç firmalarınca bayilere daha etkili ve kolay bir şekilde ulaştırıldığı da bir göstergesi olmaktadır.

Çizelge 4. Bayilerin Yeni Bilgilere Ulaşma Yolları (1)

	Internet		Tarım Teşkilatı		İlaç Firmaları	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Hiç bir zaman	10	28,57	9	25,71	-	0,00
Nadiren	10	28,57	9	25,71	1	2,86
Ara sıra	4	11,43	6	17,14	5	14,29
Çoğunlukla	5	14,29	7	20,00	11	31,43
Her zaman	6	17,14	4	11,43	18	51,43
Toplam	35	100,00	35	100,00	35	100,00

Çizelge 5. Bayilerin Yeni Bilgilere Ulaşma Yolları (2)

	Fuar		Dergi&Gazete		Üniversiteler	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Hiç bir zaman	6	17,14	3	8,57	15	42,86
Nadiren	5	14,29	8	22,86	8	22,86
Ara sıra	11	31,43	8	22,86	5	14,29
Çoğunlukla	5	14,29	6	17,14	5	14,29
Her zaman	8	22,86	10	28,57	2	5,71
Toplam	35	100,00	35	100,00	35	100,00

Çizelge 5'de görüldüğü gibi bayilerin %31,43'ü fuarlara ara sıra katıldıklarını, bundan daha fazla bir oranda bayi ise çoğunlukla ve her zaman fuarları ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. Fuarların zirai ilaç bayileri için önemli ve önde gelen bir yeni bilgiye ulaşma kaynağı olduğunu söyleyebiliriz. Tarımla ilgili gazete ve dergileri de büyük çoğunluğu takip ettiklerini

söylemişlerdir. Bu da bayiler için önemli bir bilgi kaynağı niteliği taşımaktadır. Üniversitelerden ne sıklıkta yararlandıkları sorulduğunda bayilerden %5,71'i her zaman yanıtını vermişler, büyük çoğunluğu ise nadiren ve hiçbir zaman şeklinde yanıtlamışlardır. Üniversitelerin zirai ilaç bayileri için çok yaygın ve etkili bir yeni bilgi edinme kaynağı olamadığı görülmektedir. Bu birçok ziraat mühendisi gibi zirai ilaç bayiliği yapan ziraat mühendislerinin de mezun olduktan sonra üniversitelerle bağlarının koptuğu gerçeğinin bir göstergesidir.

4.4. Bayilerin Bağcılara Verdikleri Hizmetler

Ankete katılan 35 zirai ilaç bayiinden %88,57'si bağcılara danışmanlık hizmeti şeklinde bir çalışma içerisinde bulduklarını, diğerleri ise böyle bir hizmet vermediklerini belirtmişlerdir. Verilen bu danışmanlık hizmeti genellikle bir anlaşmaya dayalı şekilde olmayıp, çoğunlukla alışveriş esnasında ve sorunlar yaşandığında bayilerden talep edilen teknik bilgi aktarımı şeklinde olmaktadır. Ayrıca bazı bayiler ilaç sattıkları bağcılarının sorunlarını ve ilaçlarla ilgili yaşadıkları problemleri direk arazi ziyaretleri şeklinde takip etmektedirler, bu şekilde çalışma son yıllarda artış göstermektedir. Görüldüğü gibi resmi yayım teşkilatının yanı sıra, bölgede zirai ilaç bayilerinin de tarımsal yayım konusunda etkili bir rol oynadıklarını söyleyebiliriz.

Zirai ilaç bayilerine çalışmış oldukları bağcılarının onların önerilerinin ne kadarını uyguladıklarını tahmin ettikleri şeklinde bir soruya %42,86'sı önemli bir kısmını derken %34,29'luk kısmı ise hemen hemen tamamını yanıtını vermişlerdir. Bu da zirai ilaç bayilerinin üreticiler üzerinde önemli derecede etkisinin olduğunun bir göstergesidir. Üreticilerle de değişik zamanlarda yapılan görüşmelerde bu yönde görüşler ağırlık kazanmıştır. Birçok üreticinin beyanı zirai ilaç bayii ne derse onu uyguluyoruz şeklindedir.

Zirai ilaç bayilerinin üreticilerle olan ilişkilerini ve bayilerin üreticiler hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik bir diğer soruda; üreticilerin kendi bilgi ve tecrübelerini sizlerin bilgilerinden öncelikli ya da üstün görüp görmedikleri şeklinde yöneltilmiştir. Bu soruya bayilerin %45,71'i bir kısım üretici şeklinde yanıt verirken, %2,86'lık çok küçük bir kesimi hemen hemen tamamı şeklinde yanıtlamıştır. Buradan anlaşılan bir önceki soruda da olduğu gibi zirai ilaç bayileri ile bağcılar arasında sıkı bir ilişki olup karşılıklı bilgi alışverişine açık bir yapı oluşturulmuş durumdadır.

5. Bayilerin Çevre ve Gıda Güvenliği Açısından Görüşleri

5.1. İlaç Kullanım Düzeyi Konusundaki Görüşler

Oldukça yoğun emek ve zaman harcanılarak geliştirilen tarım ilaçları kullanıcıları yani üreticiler tarafından doğru olarak kullanıldıkları zaman istenilen amaca ulaşılmış olacaktır. İşte burada tarım ilaçlarını pazarlayan ve üreticilere en yakın yönlendirici konumunda bulunan zirai ilaç bayilerine çok büyük sorumluluk düşmektedir. Yapılan çalışmada da Manisa ili içerisinde faaliyet gösteren zirai ilaç bayilerinin, tarım ilaçlarına bağlı çevre ve gıda güvenliği konularındaki bilgileri ve hassasiyetleri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda yürütülen anket çalışmasında zirai ilaç bayilerine çevre ve gıda güvenliği konularını kapsayan bir dizi soru da yöneltilmiştir.

Ankete katılan 35 zirai ilaç bayisine Manisa ili bağ alanlarında gereğinden fazla miktarda tarımsal ilaç kullanılıp kullanılmadığı konusunda yöneltilen soruya, bayilerden 5 tanesi Hayır, 17 tanesi evet ve 13 tanesi de kısmen şeklinde yanıt vermişlerdir. Bu da zirai ilaç bayilerinin de bağıcılıkta genelde hakim olan düşünce gibi yoğun ve fazla miktarda ilaç kullanıldığı görüşünde birleştiğini göstermektedir. Bu soruya bağlı olarak mevcut yapıda daha düşük miktarda ve doğaya ve çevreye dost ilaç kullanımının sağlanıp sağlanamayacağı şeklindeki soruya da 18 kişi evet sağlanabilir, 12 kişi kısmen ve 5 kişi de hayır sağlanamaz şeklinde yanıtlamışlardır.

Sonuç olarak zirai ilaç bayilerinin çoğunluğu miktar olarak fazla tarımsal ilaç kullanıldığını belirtmekle birlikte, bunun azaltılabileceği yönünde görüşlerinin ağırlık taşıdığını söyleyebiliriz.

Zirai ilaç bayilerinin Manisa ilinde üretimi yapılan yaş veya kuru üzümün güvenli gıda olarak nitelendirilebilme durumu hakkındaki görüşleri de ankete yer almıştır.

Bu konuda görüşüne başvurduğumuz zirai ilaç bayilerinin büyük çoğunluğu (%71,43) üretilen üzümün kısmen de olsa güvenli gıda olarak nitelendirilebileceğini belirtmişlerdir. Zirai ilaç bayilerinin %20'si hayır cevabı verirken, %8,57'lik bir kısmı da evet üretilen üzümü güvenli gıda olarak nitelendirebiliriz demişlerdir. Bu da gösteriyor ki, Manisa ilinde bağıcılıkta kullanılan tarım ilaçları ve kullanım seviyelerine dayalı olarak zirai ilaç bayilerinin de ortak görüşü gıda güvenliği net olarak sağlanmış görülmemektedir. Bu düşüncenin oluşmasının ana nedeni, ilaç kullanımında üreticilerin son ilaçlama ile hasat arasında geçmesi gereken süreye göstermiş oldukları hassasiyet düzeylerinin düşük olmasından dolayıdır. Gıda güvenliğinin tam olarak tesisi ancak üreticilerin bu konuda yoğun bir eğitimle ve getirilecek müeyyidelerle, hem tarım teşkilatı hem de zirai ilaç bayilerinin ortak çalışmaları sonucu gerçekleştirilebilir.

5.2. EUREPGAP Protokolü ve İyi Tarım Uygulamaları Konusundaki Görüşler

Son dönemlerde gıdadan kaynaklanan hastalıkların sayısındaki hızlı artış ve dünya ticaretindeki küresel genişlemeye bağlı olarak Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) uluslar arası ticarete bazı sınırlayıcı ticari engeller getirmişlerdir. Bu engeller, gelişmiş ülkeler ile önümüzdeki dönemlerde yapılacak ticarete gıda güvenliğinin en önemli ön koşul olmasına ve üreticilerin gıda güvenliğini garanti altına alan sistemlere uymak zorunda kalmalarına neden olacaktır. Küresel gelişmeler, gıda güvenliği konusunda, gıda tedarikçilerini odak noktası haline getirmektedir. Bu nedenle özellikle gelişmekte olan ülkelerde güvenli gıdaların üretilmesine ait uygun yasaların belirlenmesi ve hayata geçirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir. Üreticilerin güvenli gıda üretimini sağlamak amacıyla uydukları sistemlerden başlıcaları; İyi Tarım Uygulamaları (GAP), Kritik Kontrol Noktalarında tehlike Analizi (HACCP) ve İyi Hijyen Uygulamaları (GHP)'dir. EUREPGAP İyi Tarım Uygulamaları kapsamında dikkati çeken en önemli gıda güvenlik sistemlerinden birisidir ve özellikle sofralık üzüm üretiminde aranan bir ön koşul olma yolundadır.

Zirai ilaç bayilerine son günlerde özellikle yaş üzüm üretiminde ve ihracatında sıkça sözü edilen EUREPGAP protokolü ve uygulamaları hakkında ne seviyede bilgileri olduğunu öğrenmek amacıyla bir takım sorular yöneltilmiştir.

Ankete katılan 35 zirai ilaç bayiiinden 12'si EUREPGAP ve İyi Tarım Uygulamaları hakkında bilgi sahibi olduğunu, 2'si hiç bilgi sahibi olmadığını, 21'i ise kısmen bilgi sahibi olduğunu belirtmişlerdir. Yeni bir konu olması dolayısı ile konunun tam olarak bilinip neler getireceği, kapsamı ve nasıl uygulanacağı konularında bilgi noksanlıklarının olması doğaldır. Ancak önümüzdeki süreçte karşımıza çokça geleceğini tahmin ettiğimiz İyi Tarım Uygulamaları ve bunun şu andaki yürürlükte olan en bilinen protokolü EUREPGAP'ın bölgemizdeki zirai ilaç bayilerince en iyi şekilde bilinmesinde yarar vardır. Bu konuda tarım teşkilatına ve üniversitelere büyük görev düşmektedir.

Çizelge 6. EUREPGAP ve İTU ile Daha Güvenli ve Sağlıklı Üzüm Üretimi

	Sayı	(%)
Görüşü yok	2	5,71
Hayır	1	2,86
Kısmen	6	17,14
Evet	26	74,29
Toplam	35	100,00

Yine ilgili bayilere EUREPGAP ve İTU ile daha güvenilir ve sağlıklı bir üzüm üretiminin mümkün olup olmadığı şeklinde yöneltilen bir soruya, bayilerin %74,29'u evet yanıtı verirken, %17,14'ü kısmen, %5,71'i görüşüm yok ve %2,86'sı hayır yanıtı vermişlerdir. Bu da gösteriyor ki zirai ilaç bayilerinin büyük çoğunluğu sağlıklı ve güvenli bir üretimin EUREPGAP ve İTU ile mümkün olduğu fikrinde birleşmektedirler. Sofralık ve kurutmalık amaçlı üzüm üretiminde İyi Tarım Uygulamalarının yaygınlaştırılması kapsamında yapılacak çalışmalarda bölge zirai ilaç bayilerinin bu olumlu görüşleri büyük önem taşımaktadır. Bu konuda gereken desteğinin kendileri tarafından verileceğini göstermektedir.

6. Genel Değerlendirme ve Sonuçlar

Ankete katılan zirai ilaç bayileriyle yapılan görüşmelerde, bayiler yaşadıkları birçok problemi de gündeme getirmişlerdir. Bunları kısaca sıralayacak olursak; ziraat mühendisi ve teknisyeni olmayan zirai ilaç bayilerinin yanlış yönlendirmeleri, kaçak ve sahte ilaç, çalıntı ilaç pazarlaması, fiyatlarındaki istikrarsızlık ve haksız rekabet, barkod uygulamaları ve ürün fiyatlarına dayalı olarak gelişen üreticilerden tahsilat zorlukları olarak sıralayabiliriz. Benzeri problemler Adana Ziraat Mühendisleri Şubesinin 2005 yılında hazırlamış olduğu bir raporda da gündeme taşınmış ve bir takım çözüm önerileri geliştirilmiş ve devletin sorumlu birimlerine sunulmuştur (Anonim 2005). Bunlardan bazıları şu şekildedir; tarımda AR-GE çalışmaları artırılmalı, sektör tamamen Ziraat Mühendislerinin kontrolüne bırakılmalı, tarımsal danışmanlık sistemi getirilmeli, mesul müdürlük sistemi kaldırılmalı, kaçak ve sahte zirai mücadele ilaçlarını yasa dışı yollarla satan, alan ve kullananlara ilgili cezai maddeler yeniden düzenlenmeli, cezalar artırılmalı, sahte ziraatçılara yönelik cezai hükümler düzenlenmeli, barkod sistemi ya kaldırılmalı yada altyapısı düzeltilip bugünkü bayilik modeline uygun olmalı, tarlada; tohumdan hasada kadar üreticiler kontrol altına alınmalıdır.

Bunların yanı sıra 11 Ekim 2007 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik zirai ilaç bayilerine bazı ek şartlar getirmektedir. Bunlardan en önemlisi bir sınav sonucunda 80 ve üzeri puan alarak ancak bayi olunabilmesi şartıdır. Bununla Ziraat Fakültelerinden mezun olan ve diploma almaya hak kazanan Ziraat Mühendislerinin mesleki yeterlikleri bir kez daha test edilmektedir. Bu yönetmelikte yer alan "izin belgesi alan bayi ve toptancıların, bayilik veya toptancı izin belgeleri beş yıl süre ile geçerli olması ve yeni belge almak için sınava girmelerini" öngören madde yürürlükten kaldırıldı. Böylece bir kez girilecek sınavda başarılı olup bayilik veya toptancılık izin belgesi alanlar, yönetmelik değişikliğine göre artık sınava tabi tutulmayacaklar.

Bayiler bu sorunları yaşarken, yürütülen çeşitli çalışmalarda ve uygulamada da görülen odur ki, Manisa ilinde bağcılar bir sezon içerisinde 8 ile 20

kez arasında değişen sayılarda ilaçlama yapmaktadırlar. Bu sayı o yılın iklim şartlarıyla ilişkili olduğu gibi, bağcının genel alışkanlığına, sofralık amaçlı kurutmalık amaçlı üretimini yaptığına bağlı olarak değişiklik göstermektedir (Tücer ve ark., 2004).

Bayilerin yapmış oldukları beyanlar ve ayrıca bağcılarla yapılan görüşmelerde, bağcılar tarımsal ilaç fiyatlarından ve bunun üretim maliyetleri üzerindeki olumsuz etkisinden yakınırken, ilaçlama sayısı konusunda o ölçüde dikkatli olmadıkları görülmektedir. Bu, hastalık ve zararlılarla baş edememe endişesi ile birlikte, zirai ilaç bayilerinin ilaç ve gübre kullanımı konusundaki yönlendirmelerinin bir sonucu olmaktadır (Karabat, 2007).

Ayrıca üreticilerle yapılan görüşmelerde kullandıkları tarımsal ilaçların çevre ve insan sağlığı açısından zararlı etkilerinin neler olabileceği sorulduğunda, yaralı böceklerle, arılara, kuşlara, sürüngen hayvanlara, yeraltı ve yer üstü sularına olumsuz etkilerinin olabileceğini söylemektedirler. Bunun yanı sıra insanlar üzerinde de kanser ve bilinmeyen bazı hastalıkların sebebi olabileceği gibi, cildin değişik kısımlarında tahriş yapabileceğini ve yetiştirilen ürünü yiyen kişilerin olumsuz etkilenebileceklerini belirtmişlerdir. Üreticiler böyle düşünmekle beraber, ilaçlama esnasında büyük çoğunluğunun herhangi bir koruyucu önlem almadıkları ve bunu da fazlaca önemsemedikleri görülmektedir (Karabat, 2007).

Yukarıda belirtilen insan ve çevre sağlığı için zararlı olabilecek uygulamaların engellenmesi ve gerek çevrenin gerek üreticilerin ve gerekse üretilen ürünleri tüketenlerin tarım ilaçlarının zararından en az etkilenmeleri yönünde zirai ilaç bayilerine de büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu amaçla İl Tarım Müdürlüklerinin denetiminde yeni hayata geçirilmeye çalışılan barkod uygulamasının izlenebilirliğinin en önemli halkalarından biri olduğu ve bunun sonuçlarının yakında ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

6. Kaynaklar

- Anonim, (2007). İl Tarım Müdürlüğü Kayıtları, Manisa.
- Anonim, (2007). Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması ile Depolanması Hakkında Yönetmelik. 11 Ekim 2007 tarihli Resmi Gazete Sayı: 26670
- Anonim, (2006). İzmir Ticaret Borsası 2004 İktisadi Rapor, Yayın No:84.
- Anonim, (2005). Zirai İlaç Bayileri ve Sorunları Raporu, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Adana Şubesi.
- Karabat, S., 2007, Manisa İli Bağ Alanlarında Kullanılan Tarımsal İlaçların Gıda Güvenliğine Etkisinin Koşullu Deęerleme Yöntemiyle Analizi ve Üretici Duyarlılığının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Doktora Tezi, Bornova, İzmir.
- Tücer, A., Polat, İ., Küçüker, M. ve Özercan, A., 2004, Manisa-Saruhanlı Bağlarında Tarımsal İlaç Uygulamalarındaki Sorunların Tespiti, Anadolu, Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Dergisi, cilt 14, sayı 1, İzmir, s:128-141.